עין משפמ

נר מצוה

מח א מיי' פ"ד מהל'

מש ב מיי׳ פי״ב מהלי רולח הלכה יא סמג

לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קנו סעיף א ובהג"ה סעיף

:3

סמג לאוין ג טוש"ע י"ד סי' קנו סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְיֵיוְ יְשַׁמַח לְבָב אֶנוֹשׁ לְהָצְהִיל פָּנִים משׁמֵוּ

יין יָפַנּיין יְבַּבּ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֶ וְלֶחֶם לְבַב אֲנוֹשׁ יִסְעָד:

תהלים קד טו תהלים קד טו בהו וְהַאָּרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וְבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם

ורוח אֱלהים מְרַחֶפֶת עַל

3. וְיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלְּה לְדַבֵּר וְהִנָּה רְבְקָה יצֵאת אֲשֶׁר יֻלְדָה לִבְתוּאֵל בֶּן

בְּלֶכְה אֲשֶׁת נְחוֹר אֲחִי מַלְכָּה אֲשֶׁת נְחוֹר אֲחִי אַבְרְהָם וְכַדָּה עַל שָׁבְמָה: בראשית כד טו

הגהות הב"ח

עבודת כוכבים הלכה ב

בצלים ולא שחלים אם אכל אמר אביי נייתי

רביעתא דחלא ורביעתא דחמרא ונערבבינהו

בהדי הדדי ונישתי וכי מפנה לא מפנה אלא

למזרחה של עיר משום דקשה ריחא א"ר

יהושע בן לוי מעלין אונקלי בשבת מאי

אונקלי אמר רבי אבא יאיםתומכא דליבא

מאי אסותא מייתי כמונא כרוייא וניניא

ואגדנא וציתרי יואבדתא לליבא בחמרא

וסימנך יויין ישמח לבב אנוש לרוחא במיא

וסימנך יורוח אלהים מרחפת על פני המים

לכודא בשיכרא וסימנך יוכדה על שכמה

רב אחא בריה דרבא שחיק להו לכולהו

בהדי הדדי ושקיל ליה מלא חמש אצבעתיה

ושתי ליה רב אשי שחיק כל חד וחד לחודיה

ושקיל מלא אצבעיה רבתי ומלא אצבעיה

זומרתי אמר רב פפא אנא עבדי לכל הני ולא

איתםאי עד דאמר לי ההוא מייעא אייתי כוזא

חדתא ומלייה מיא ורמי ביה תרוודא דדובשא

דתלי לה בי כוכבי ולמחר אישתי עבדי הכי

ואיתסאי סתנו רבנן ששה דברים מרפאין את

החולה מחליו ורפואתן רפואה ואלו הן כרוב

ותרדין ומי סיסין יבישה סוקיבת והרת ויותרת

הכבד ויש אומרים אף דגים קטנים ולא עוד

אלא שדגים קטנים מפרין ומרבין כל גופו של

אדם עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו

ישומן בשר צלי בשר ציפרים וביצה צלויה

ושחלים ותגלחת ומרחץ וגבינה וכבד וי"א

אף אגוזים וי"א אף קשואין ייתנא דבי רבי

ישמעאל למה נקרא שמן קשואין מפני שהן

קשיו לכל גופו של אדם כחרבות: ואיו

מסתפרין מהן בכל מקום: ת"ר ייבישראל

כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע

ל) ונדרים נד: נו"ש הינובו. (נדרים נד: ע"ש היטבן,
(בערוך וברב אלפם איתא איסטומכא], ג' (בערוך איתא ואברתא ע"ן שבם איתא ואברתא ע"ן שבם קכת., ד' (ברכות מד: מ:),
(בס"א: וקיבה), ו) וכלומר חלב טהור או שומו הוא ענין בפ״ע והלכך שפיר קא חשיב עשרה דברים וכו'], ז) [לעיל יא.], ה) [מוספ' פ"ג ה"א], ט) בינה כח: כתובות סח: אחר ד"ה הכי], ל) בס"ל במקום כה"ד: כמון מלא אגרו"ס, () [איכה ג], מ) [בדפו"י שלא בבית], נ) אי נמי הא כל"ל ל"ס, ס) זה הדבור שייך במתני' ע) [ל"ל דתניא],

הגהות מהר"ב

רנשבורג א] רש"י ד"ה לליכא נחמרא. לאיסטומכא דליכא

לעזי רש"י

ניבל"א [ליול"א]. ענבל איגרום (בס"א). חמיצות. מינט"א. מנתה (צמח). מרובי"א. מרווה, מרוביון שדריא"ה. צתרה (צמח). פוליו"ל. סוג של נענה. אייבר"ש [איברי"ש]. סרעפת. מירדויי"ר ומירידוי"ר].

מוסף רש"י מקלה. שמעתא היא, דלאו אמתני קאי אלא מילתא באנפי נפשה קאמר אמור לו לאדם כו' (mm) חסור כן בתכני במשנה וגבינות בית אונייקי ובעי בגמ' מ"ט א"ר מלכיה בגמ' מ"ט א"ר מלכיה שתחליקין כוי, והיינו משנה דאמתני קאי (שם). מתניי רמתניתא. אסימנא דרב מלכיו פליג, דקאמר מלכיו פליג, דקאמר שפחות רב מלכיו ליתא, דכל מחני ומחניתא דהכא רב מלכיא פרשינהו, אבל שמעתתה דאמר ברב מלכיו מודינה לך (כתובות סא:). רב פפה הסימנה דרב מלכיא קאי לגרועי מיניה שפחות, דכונהו נותני דב מלכים אמרינהו, כלומר משנה דשפחות דאוקמת כרב מלכיו רב מלכים אמרה, ומתנימה דקאמר לאו דוקא, אלא בסימנא דרב מלכיו ליכא מתני׳, ושמעתתא רב מלכיו, ומה שנשאר מן השמעתות בסימנו של רב מלכיו, דהיינו שפוד וגומות, רב מלכיו אמרינהו, והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרעינן ודרב מלכיו כלקלי קלי (מכות כא.) ולב פפא מחליף שפחות לרב מלכיא ואפר מקלה לרב מלכיו (נדה נב.). וסימנא. מלכתא, דהא מינה מותבינן מלכיא לשון נקבה, אבל מלכיו לשון זכר (כתובות סא:). משניות וכרייתות

הקות דם מכתפיים: שני לדם דג. אם הקיו דם היום אוכל דגים למחר: שני לדג דם. אכל ביום שלפני הקזה דגים: **חגב"ש**. חלב גבינה בללים שחלים: **וכי מפנה**. מאן דאכל הני בתר הקזה ובא ליפנות חוץ לעיר לא יפנה (ד) למזרחה של עיר: י) משום דקשי ריח. דברים הללו לחספניתא וחילופא סכנתא חלא לסיבורי והרוח מביחתן לעיר: הכי גרסינן לא יומוניני לתעניתא וחילופא סכנתא תחלי יפנה אלא למזרחה של עיר. שרוח וסיבורא סכנתא אישתא וסיבורא סכנתא מזרחית אינה חזקה כדתנן בלא יחפור כאיב עינא וסבורי סכנתא שני לדג דם שני (ב"ב דף כה.) אין עושין בורסקי אלא לדם דג שלישי לו סכנתא ת"ר יהמקיז דם למזרחה של עיר ובמסכת ברכות לא יאכל חגב"ש לא חלב ולא גבינה ולא

(דף מ.) הישן למזרח גורנו דמו בראשו שרוח מערבית מביאה עליו ומסוכן הוא: איסמומכא דליבא. דופני בשר שתחת הלב והוא טרפשא. לישנא אחרינא תנוך שכנגד הלב שקורין . ניבל"א ופעמים שנכפף ללד פנים ומעכב את הנשימה וזהו עיקר: כמונא כרוייא. (ס) כעין כף אגרוףס: וניניא. מינט"ח: אגדנא. עשב מר הוא והוא מרובי"א לבן. לענה⁰ מתרגמינן גידין: ליתרי. שדריח"ה: חבדתח. חיווב: לליבא בחמרא. או לאיסתומכא דליבא ישתה אלו ביין: לרוחא. לשחפת שמחמת רוח ישתה אלו במים: לכודא. חולי אשה יולדת ומלטננת על המשבר: שכמה. דומה תיבה זו לשכרא בשתי אותיות: מלא חמש אלבעתיה. מלא ידו: מלא אלבע רבה ומלא אלבע זוטרתי. שיכול לאחוז בזרת ואגודל יחד: כווא. כלי קטן: סרוודא. מלא כף: בי כוכבי. תחת הכוכבים בחלר מ) של בית: ומי סיסין. פוליו"ל יבש שורה במים ושותה: והרת. רחמה של בהמה: ויותרת הכבד. טרפשה דכבדה שקורין הייבר"ש: נמרחה. מירדויי"ר לראות אם מסתפר יפה באומנות וסבר העובד כוכבים כיון דקפיד אהכי חשוב הוא ומתיירא להורגו: לבלוריםו. שהוא מגדל לעבודת כוכבים שומט את ידו מקודם

וחליו קשה (ט אלו הן האוכל בשר שור לכן שלשה אלבעות לכל רוח כדלקמן כדי שלא יהא מתהנה: בשבילי דנהרדעת. חוץ לעיר: לווגת. לחתוך: קועיך. לוחרך: שבילי דנהרדעת. ששם עוברים ושבים תדיר: שפוד. באין לדין במסכת בילה וכח:ן: שפחות. בכתובות באע"פ וסא:ו: גומות. בנדה בבא סימן [נב.]. הני תלת שמעתא דרב המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה ועובד מלכיו אמרינהו משמיה דרב אדא בר אהבה: בלורים. דהכא: אפר מקלה. דמכות פרק בתרא [כא.] לא יתן אדם אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראית ככתובת קעקע. אפר מקלה אפר הכירה שקלוי ושרוף מאד ושחור

לבלוריתו שומם את ידו אמר מר ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה היכי דמי אי ברשות הרבים ל"ל מראה ואי ברשות היחיד כי רואה מאי הוי לעולם ברה"י וכיון דאיכא מראה מתחזי כאדם חשוב רב חנא בר ביזנא הוה מסתפר מעובד ונראה ככתובת קעקע: וגבינה. הכא בפירקא (דף לה:) אמר רב מלכיה כוכבים בשבילי דנהרדעא א"ל חנא חנא יאי קועיך לזוגא אמר תיתי לי דעברי אמר רב אדא בר אהבה מפני שמחליקין אדר"מ ואדרבנן לא עבר אימר דאמור רכנן ברה"ר ברה"י מי אמור והוא סבר פניה בשומן חזיר: מסניתין ומסניסא. שבילי דנהרדעא כיון דשכיחי רבים כרה"ר דמו: יועובד כוכבים המסתפר הנך דאיתמר אפירושא דמתני' ובריית' מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומם את ידו: וכמה אמר רב מלכיה אמר רב מלכיה והנך דאיתמר שמעתתא רב אדא בר אהבה ישלשה אצבעות לכל רוח ורוח יאמר רב חנינא באפי נפשייהו ולא אפירושא דמתנית׳ רב מלכיו: מתני' מלכתה. היא

דמותבינן מינה לאמורא ורב (1) מלכיה שמו דומה לנקבה: מאי בינייהו. בין רב פפא לרב חנינא: איכא בינייהו

כוכבי׳ ופי׳ רב מלכיה. יוהא דנקיט חלמודא איכא בינייהו שפחות ולא נקט שפחות ואפר מקלה אמילתיה דרב מלכיה דאחנת ביה רב פפא סימן נקט:

עיקר הן, והיינו סימן מי - ששמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתניתא דהוו נמי לשון נקבה אליביה, והיינו רב מלכיא ששמו דומה לנקבה, ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות, והיינו משניות ובכייתות שהן עיקר ולא שמעתות (מכות כא.). איכא ביגייהו שפחות. דמתניתין היא ומשוית ליה ברב מלכיו לאו דידיה היא דכל מתניתין ומתניתא דאית בהו רב מלכיא אמר פירושן, אבל שמעתתא דאמרת

שבר לדג דם. והא דאמרינן בנדרים (דף נד:) אין מקיזין לא על חוספניסא. סדקין שבפני האדם: מוניני. דגים קטנים: (ג) סיבורי. העופות ולא על הדגים היינו לאלתר:

ם אבל לא בינו לבינו. פי׳ במקום שחין רגילין בני חדם כ״כ כי ההיא דרב חנא בשבילי דנהרדעא אבל ביחוד ממש לא

אינטריך דתיפוק ליה אף בלא מסתפר אסור להתיחד עמהם משום שפיכות דמים וכן יש לפרש לעיל (דף מו.) גבי מניקה: המסתפר מעובר כוכבים רואה במראה. תניא נתוספתא פ"ג ובירושלמי דפירקין ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה מן הכותי אין רואה במראה פי' לפי שחינם חשודים על שפיכות דמים (ח) התירו של בית ר"ג שיהו רואין במראה פי׳ אף מן הכותי מפני שהיו זקוקין למלכות משמע שאסור לאיש לראות במראה ונראה כי הטעם משום לא ילבש גבר שמלת אשה דמתרגם לא יתקן גבר בתיקוני אתתא והא ^{ע)} (דתנן) בפ' שוחל (שבת דף קמט.) אין רואין במראה בשבת ומפרש בגמרא במראה של מתכת מפני שאדם עשוי להשיר בה נימין המדולדלות ומשמע דוקא בשבת הא בחול שרי התם באשה איירי ואדם לאו דוקא דאיש אסור בכל ענין וכן משמע בירושלמי דמפרש טעמא דאין רואין במראה דפעמים שהאשה רואה נימא אחת לבנה ותולשה ובאה לידי חיוב חטאת ומסיים בה והאיש אף בחול אסור שאינו דרך כבוד ג' דברים התירו לבית רבי שיהו רואין במראה ושיהו מספרים קומי ושילמדו לבניהם חכמת יון שהם זקוקין למלכות ואין לדחות דהא דקאמרי אף בחול אסור קאי אהשרת נימין ללקט לבנות מתוך שחורות דה"נ אמרינן פרק המלניע (שם דף נד:) המלקט לבנות מתוך שחורות אפי׳ אחת בשבת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום לא ילבש דהא מדקא מייתי עלה התירו לבית רבי לרחות במראה משמע דהא דאסור בחול לראות במראה הוא ומיהו אינו אסור כ"א להתנאות דעבר משום לא ילבש גבר אבל להסתפר ולגלח ולראות במראה שלא יחבל בעלמו או משום מיחוש עינים ודאי מותר ובוחן לבות הוא יודע והלכה למעשה דאסור להסתפר מעובד כוכבים אלא אם כן רואה (ש) ואפילו ברשות הרבים מדקא אמר רב חנא תיתי לי דעברי אדרבי

מאיר ודוקא בתער דשכיח ביה

הזיקה בקל אבל במספרים לה שכיח

בהו הזיקה שרי הם יש עמו החר:

(מ) גמ' ומוניני למענימא. נ"ב וכן בסנהדרין סוף דף מ"ט: (ב) שם ואלו הן האוכל נשר שם האלד הן האוכל נשר שור בשר שמן נשר ללי וכו' וכנד. נ"ב בפרק הרואה בדף נז לא קא חשיב כבד ומכנים במקומו חלב וע"ש: במקומו חלב וע"ש: (ג) רש"י ד"ה סיבורי ל"ל (ד) ד"ה וכי מפנה וכו׳ לא יפנה אלא למורחה: (6) ד"ה כמונא כרוייא כמון כף אגרוף. נ"ב נראה דרש"י ו"ל מפרש תרגומו של חמרים חמרים ותרגום ירושלמי כרוין כרוין אבל הערוך גורס כרויא וכמונא נראה לפי נירסל זו שכרוים הוא מיו עשב: (ו) ד"ה מתניי מלכתה וכו׳ ור׳ מלכיא שמו: (1) ד"ה איכא בינייהו וכו' בלמר וכן בלורית: (ח) תוספות ד"ה המסתפר וכו׳ על שפיכות התטתפר זכו על ספיטת דמים ואי תימא על בית ר"ג: (ט) בא"ד אא"כ כואה במראה ואפילו:

רבינו חננאל

מי שהקיז דם חסא בחומץ . מועיל לו ומי דגים קטנים ליושב בתענית דמחזקין הגוף וחילופא סכנה מי שהקיז דם ויאכל שחליים אישתא צמירתא פי׳ אש של עצמות והקיז דם סכנה וכן מי שיש בו כאב עין יהקיז דם סכנה כשהקיז דם יאכל ביום השני דג וכן מי למחר ריבדא דכוסילתא ריבדא הן השרוטות ששורט הגרע בצוארו של ומוצץ . בכוסילתא שם אותו הכלי בכוסילות שם אוזו הכלי שמוצץ שמו כוסילתא: ת"ר המקיז דם לא יאכל חלב ולא גבינה ולא ביצים אביי נייתי רביעתא דחמרא רו׳. א״ר יהושע בן לוי אסטומכא דליבא פי׳

בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה אמר רב פפא מתני' ומתניתא רב מלכיה שמעתתא רב מלכיו וסימנא מתניתא מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות: מתני' שפחות. דאוקי רב חנינא כרב מלכיו ורב פפא כרב מלכיה ומעייל אפר מקלה כרב מלכיו דהנך תלת שפוד ואפר מקלה וגומות שמעתא נינהו ולא אמתני׳ קיימא אבל שפחות א״ר מלכיה הלכה כר״א דאמר במשנתינו אפי׳ הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בצמר ⁽¹⁾ בלורית דהכא אפירושא דמתניתא האי דקתני לעיל שומט את ידו ואתי איהו לפרושי שיעורה וכן גבינה דקתני מתני׳ אלו דברים האסורים כו׳ אמרינן מפני מה אסרו גבינות העובדי

מתני׳ אלמעדה: דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתן רפואה. ואלו הן כרוב ותרדין ומי סיסין יבש וקיבה והרת ויותרת הכבד וי״א אף דגים קטנים שמפרין ומרבין זרע ומברין כל גופו של אדם: ת"ר עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו וחליו קשה האוכל בשר שור בשר שמן בשר צלי צפורים ביצה צלויה שחלים תגלחת מרחץ וכבד וגבינה ו״א אף אגוזים וקשואין: בותני' ואין

מסתפרין מן העובד כוכבים בכל מקום דברי ר"מ וחכ"א ברה"ר מותר ת"ר ישראל המסתפר מן העובד כוכבים ברה"ר וואה (ביצה בה"ר וואה (ביצה בה"ר ברה"ר מותר מ"ר ישראל המסתפר מן העובד כוכבים שהוא אדם חשוב ומתיירא ליגע בו. פ"ר ל) קועף ועובד במראה ואינו חושש מ"ט כיון דרואה במראה כמדומה העובד כוכבים שהוא אדם חשוב ומתיירא ליגע בו. פ"ר ל) קועף ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו. פ"ב בלוריתו מודים בלורית בלורית מודים בלורית בלוריתו מודים בלוריתו מודים בלוריתו מודים בלוריתו מודים בלורית בל מלכיה היא דגרסי. שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה רב פפא אמר מתני ומתניתא רב מלכיה כר וכבר פירשנוהו בכתובות ובכמה מקומות לפיכך לא הארכנו בכאן פי׳ שפוד ביום טוב שפחות בכתובות גומות בגדה